

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)

۱

بسمه تعالی

به استناد بند (۱۲) ماده (۱۴) «قانون پولی و بانکی کشور» مصوب سال ۱۳۵۱، «دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین زیر به جای تعاریف مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی یا شعبه مؤسسه اعتباری خارجی که تحت همین

عناوین به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی فعالیت می‌نماید و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

۱-۳- شعبه مؤسسه اعتباری خارجی: واحد عملیاتی از یک مؤسسه اعتباری خارجی که در چارچوب ضوابط

و مقررات ابلاغی بانک مرکزی به انجام عملیات بانکی در جمهوری اسلامی ایران مبادرت می‌نماید؛

۱-۴- وجوه اداره شده: وجوهی که طبق توافق و یا به موجب قانون، از سوی واگذارنده از محل منابعی غیر از

منابع تخصیص یافته در قوانین از جمله قوانین بودجه‌های سنواتی و به موجب قرارداد عاملیت در اختیار

مؤسسه اعتباری قرار می‌گیرد تا از محل آن به نیابت از واگذارنده و در قالب عقود مندرج در "قانون

عملیات بانکی بدون ربا (بهره)"، به متقاضی تسهیلات اعطاء گردد.

۱-۵- وجوه اداره شده تلفیقی: وجوهی که طبق قرارداد و یا به موجب قانون بخشی از آن از سوی واگذارنده

و بخش دیگر آن توسط مؤسسه اعتباری تأمین می‌شود تا مؤسسه اعتباری به نیابت از واگذارنده و از

طرف خود و در قالب عقود مندرج در "قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)"، به متقاضی اعطاء نماید.

۱-۶- واگذارنده: شخص حقیقی و یا حقوقی غیردولتی که وجوه اداره شده را در اختیار مؤسسه اعتباری قرار

می‌دهد.

۱-۷- متقاضی: شخص حقیقی یا حقوقی که توسط واگذارنده جهت دریافت تسهیلات از محل وجوه اداره شده،

به مؤسسه اعتباری معرفی می‌گردد.

۱-۸- دریافت کننده: متقاضی که از محل وجوه اداره شده، به وی تسهیلات اعطاء شده است.

۱-۹- قرارداد عاملیت: قراردادی که در چارچوب ضوابط مقرر در این دستورالعمل، میان واگذارنده و مؤسسه

اعتباری به منظور اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده به متقاضی منعقد می‌گردد.

فصل اول - کلیات

- ماده ۲- ارایه خدمات وجوه اداره شده توسط مؤسسه اعتباری صرفاً در چارچوب این دستورالعمل مجاز است.
- ماده ۳- مؤسسه اعتباری می تواند انجام عملیات وجوه اداره شده را صرفاً با استفاده از منابع واگذارنده یا به صورت تلفیق منابع واگذارنده و منابع خود انجام دهد.
- ماده ۴- انعقاد قرارداد وجوه اداره شده به صورت تلفیقی به نحوی که بخشی از وجوه اداره شده از سوی واگذارنده و بخش دیگر آن توسط مؤسسه اعتباری تأمین می شود، مجاز است.
- ماده ۵- مؤسسه اعتباری در قبال ارایه خدمات وجوه اداره شده، منحصراً کارمزد در چارچوب قرارداد عاملیت دریافت می کند.
- ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف به رعایت ضوابط و مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در تمامی فرآیند ارایه خدمات وجوه اداره شده به ویژه در خصوص شناسایی واگذارنده و متقاضی می باشد.
- ماده ۷- انعقاد قرارداد وجوه اداره شده میان مؤسسات اعتباری، ممنوع است.

فصل سوم - تودیع وجوه اداره شده

- ماده ۸- وجوه اداره شده در چارچوب قرارداد عاملیت، در قالب یکی از انواع سپرده های قرض الحسنه پس انداز، جاری بدون دسته چک و یا سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت عادی، توسط واگذارنده نزد مؤسسه اعتباری سپرده گذاری می گردد.
- تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است عملیات حسابداری مربوط به وجوه اداره شده را در چارچوب الزامات و سرفصل حساب های ابلاغی از سوی بانک مرکزی ثبت نماید.
- ماده ۹- چنانچه وجوه اداره شده در قالب سپرده قرض الحسنه پس انداز نزد مؤسسه اعتباری تودیع شده باشد، مانده وجوه مزبور که برای اعطای تسهیلات مصرف نشده است، در چارچوب ضوابط مربوط مشمول شرکت در قرعه کشی حساب های قرض الحسنه پس انداز خواهد بود.
- ماده ۱۰- مانده وجوه اداره شده نزد مؤسسه اعتباری که برای اعطای تسهیلات مصرف نشده است، مشمول تودیع سپرده قانونی نزد بانک مرکزی، وفق ضوابط ابلاغی از سوی آن بانک می شود.
- ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از بازپرداخت تسهیلات توسط دریافت کننده، وجوه مزبور را به حساب از پیش تعیین شده در قرارداد عاملیت واریز نماید. مبالغ مزبور، در چارچوب قرارداد عاملیت، قابل مصرف برای اعطای مجدد تسهیلات می باشد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است با درخواست واگذارنده، حداکثر به میزان مانده وجوه اداره شده که برای اعطای تسهیلات مصرف نشده است، نسبت به بازپرداخت آن به وی اقدام نماید.

فصل سوم - تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده

ماده ۱۳- شرایط اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده از جمله نحوه توزیع وجوه، حداکثر مبلغ تسهیلات اعطایی به هر متقاضی، تعیین نوع وثایق و تضامین و نحوه ارزیابی آنها، نحوه اعتبارسنجی متقاضی، نوع عقد، نرخ سود/ کارمزد (در مورد قرض الحسنه)، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، مدت و نحوه بازپرداخت، نحوه نظارت بر مصرف و پذیرنده ریسک نکول در چارچوب قرارداد عاملیت تعیین می شود.

تبصره - چگونگی محاسبه و حداکثر نرخ سود تسهیلات اعطایی / کارمزد قرض الحسنه اعطایی، چگونگی محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین و همچنین نحوه محاسبه اقساط، تابع مصوبات شورای پول و اعتبار خواهد بود.

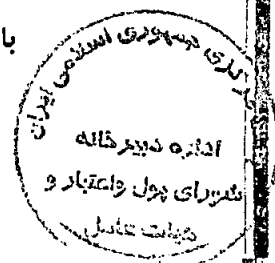
ماده ۱۴- در وجوه اداره شده تلفیقی، مؤسسه اعتباری موظف است سهم خود از تسهیلات اعطایی را در روز واریز سهم واگذارنده، به حساب مربوطه واریز نماید.

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری مجاز به اعتبارسنجی متقاضی اعم از بررسی وضعیت مطالبات غیر جاری، چک برگشتی و توانایی بازپرداخت و اهلیت اعتباری وی و یا بررسی توجیه فنی، مالی و اقتصادی طرح موضوع تسهیلات وجوه اداره شده می باشد، مشروط به آن که شرح خدمات مذکور به صورت شفاف و دقیق توأم با نرخ کارمزد مربوط در قرارداد عاملیت تصریح شده باشد.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری موظف است در اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده تلفیقی، متقاضیانی که از سوی واگذارنده معرفی می گردند را مطابق با ضوابط و مقررات مربوط و رویه های معمول مؤسسه اعتباری اعتبارسنجی نموده و توجیه فنی، مالی و اقتصادی طرح های پیشنهادی از سوی آنها را مورد بررسی قرار دهد.

تبصره ۲- در وجوه اداره شده تلفیقی، ریسک نکول تسهیلات اعطایی از محل منابع مؤسسه اعتباری برعهده مؤسسه اعتباری می باشد.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری مجاز به انجام اقدامات حقوقی و اداری در خصوص تخلف از مفاد قرارداد اعطای تسهیلات از سوی دریافت کننده از جمله عدم مصرف وجوه در موضوع قرارداد و نیز عدم ایفای به موقع تعهدات در قرارداد عاملیت می باشد، مشروط به آن که شرح خدمات مذکور به صورت شفاف و دقیق توأم با نرخ کارمزد مربوط در قرارداد عاملیت تصریح شده باشد.

تبصره- درخصوص وجوه اداره شده تلفیقی، مؤسسه اعتباری مکلف به انجام اقدامات موضوع این ماده می‌باشد و می‌بایست نسبت به اخذ کارمزد مربوط از واگذارنده، متناسب با سهم وی از تسهیلات اعطایی اقدام نماید.

ماده ۱۷- در صورت نکول یا تأخیر دریافت کننده در ایفای تعهدات و بازپرداخت تسهیلات دریافتی، مؤسسه اعتباری، هیچ‌گونه مسئولیتی در قبال بازپرداخت اصل، سود و وجه التزام تأخیرتأدیه دین تسهیلات اعطایی به دریافت کننده را نخواهد داشت. در قرارداد عاملیت باید واگذارنده وجوه به عنوان پذیرنده ریسک نکول تعیین شود.

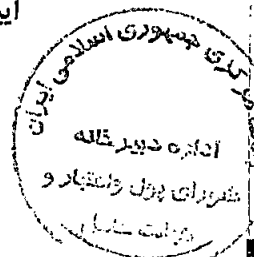
ماده ۱۸- ریسک عدم بازپرداخت تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده (شامل اصل و سود/کارمزد متعلقه) می‌تواند در چارچوب قرارداد عاملیت به هزینه واگذارنده بیمه شود. در این صورت مؤسسه اعتباری موظف است هرگونه وجوه دریافتی از بیمه را به محض وصول و پس از کسر هزینه‌های قانونی و کارمزدهای متعلقه مندرج در قراردادهای عاملیت، به حساب یا حساب‌های از پیش تعیین شده در قرارداد عاملیت واریز نماید.

ماده ۱۹- تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده، از محاسبه در حدود مقرر در ضوابط ناظر بر فعالیت مؤسسه اعتباری از جمله مقررات احتیاطی مستثنی می‌باشد.

تبصره- در وجوه اداره شده تلفیقی، تسهیلات اعطایی از محل منابع مؤسسه اعتباری وفق ضوابط مربوط مشمول محاسبه حدود تعیین شده در مقررات ناظر بر فعالیت مؤسسه اعتباری از جمله مقررات احتیاطی می‌شود.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۲۰- شرایط اعطای تسهیلات از محل وجوه اداره شده دولتی که در پیوست قوانین از جمله قوانین بودجه سنواتی از محل منابع بودجه عمومی یا منابع داخلی دستگاه‌های اجرایی مربوط تحت برنامه کمک‌های فنی و اعتباری و یا اجتماعی و به منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت بخش‌های خصوصی و تعاونی در قالب تسهیلات تلفیقی و یارانه سود تسهیلات از طریق قرارداد عاملیت با مؤسسه اعتباری برای واگذارنده اعتبار پیش‌بینی می‌گردد، از جمله نحوه تلفیق وجوه مزبور با منابع مؤسسه اعتباری، توزیع وجوه، حداکثر مبلغ تسهیلات اعطایی به هر متقاضی، تعیین نوع وثایق و تضامین و نحوه ارزیابی آن‌ها، نحوه اعتبارسنجی متقاضی، نوع عقد، نرخ سود تسهیلات اعطایی / کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین، مدت و نحوه بازپرداخت، نحوه نظارت بر مصرف و پذیرنده ریسک نکول، حسب مورد مطابق با قوانین و ضوابط مربوط از جمله آیین‌نامه اجرایی بند (ل) ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

(۲) مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۲۶ هیأت وزیران و اصلاحیه‌های آتی آن و در چارچوب قرارداد عاملیت می‌باشد.

ماده ۲۱- وجوه صندوق توسعه ملی نزد مؤسسات اعتباری از شمول مفاد این دستورالعمل خارج بوده و تابع ضوابط و مقررات خاص خود می‌باشد.

ماده ۲۲- سایر احکام ناظر بر وجوه اداره شده تلفیقی که در این دستورالعمل ذکر نشده است، تابع سایر قوانین و ضوابط مربوط می‌باشد.

ماده ۲۳- مؤسسه اعتباری موظف است، نسبت به طراحی و ایجاد سازوکارهای کنترلی و گزارشگری سامانه‌ای، برای حصول اطمینان از حسن اجرای این دستورالعمل و ارائه گزارش‌های لازم اقدام نماید.

ماده ۲۴- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، موظف است گزارش‌های مربوط به رعایت مفاد این دستورالعمل را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارائه نموده و پس از تأیید در کمیته یادشده، مراتب را در هیأت مدیره برای تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت مدیره را به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ارسال کند.

ماده ۲۵- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به وجوه اداره شده از جمله میزان وجوه اداره شده و اگذراننده، مانده مطالبات به تفکیک طبقات جاری و غیرجاری (سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول)، درآمد بانک ناشی از کارمزد عاملیت، نرخ سود تسهیلات یا کارمزد و مانده مصرف نشده را به تفکیک تلفیقی و غیرتلفیقی، در مقاطع شش‌ماهه، در چارچوب سازوکاری که بانک مرکزی اعلام می‌نماید، به آن بانک ارسال نماید.

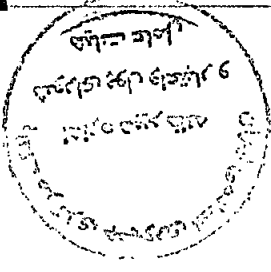
ماده ۲۶- مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل برعهده هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری بوده و تخطی از مفاد آن موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) "قانون پولی و بانکی کشور"، ماده (۱۴) "قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران"، ماده (۲۱) "قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور" و سایر قوانین و مقررات مربوط خواهد شد.

«دستورالعمل وجوه اداره شده (ریالی)» در (۲۶) ماده و (۶) تبصره در یکهزار و سیصد و شصت و یکمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۳/۳۰ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و پس از ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد. از تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن، "شرایط و ضوابط افتتاح حساب قرض‌الحسنه ویژه"، تمامی ضوابط و مقررات مغایر با مفاد این دستورالعمل و بخشنامه‌های زیر منسوخ می‌باشد:

(۱) بخشنامه شماره نب/۳۰۰ مورخ ۱۳۵۵/۲/۳۰

(۲) بخشنامه شماره نب/۲۷۶۲ مورخ ۱۳۶۰/۷/۱۲

3

- 1) የግብርና ጽ/ቤት ግብርና ቁጥጥር 1/1/1991/1991
- 2) የግብርና ጽ/ቤት ግብርና ቁጥጥር 1/1/1991/1991
- 3) የግብርና ጽ/ቤት ግብርና ቁጥጥር 1/1/1991/1991
- 4) የግብርና ጽ/ቤት ግብርና ቁጥጥር 1/1/1991/1991